

Toimintamalli seuran ja liiton yhteistyöhön häirintätapauksen käsittelyssä

Liite oppaaseen Lupa välittää – lupa puuttua
Suomen Liikunta ja Urheilu 2005

Erään seuran ja liiton nopea ja avoin yhteistyö häirintätapauksessa

Seuran nopea puuttuminen

- seuran toimija käyttäytyy häirintään viittaavalla tavalla nuoria urheilijoita kohtaan
- vanhemmat huolestuvat, kun nuoret eivät yhtäkkiä halua mennä harjoituksiin, jolloin nuoret kertovat häirinnästä
- vanhemmat ottavat yhteyttä seurajohtoon
- seurajohto valitsee heti vastuuhenkilöt, jotka paneutuvat asiaan ja vievät asiaa eteenpäin
- seuran vastuuhenkilöt keskustelevat asiasta välittömästi nuorten ja heidän perheidensä kanssa ja ohjaavat heitä myös viranomaisten puoleen asian hoitamisessa
- seuran vastuuhenkilöt keskustelevat asiasta epäillyn henkilön kanssa
- seuran vastuuhenkilöt sulkevat häirinnästä epäillyn henkilön seuran toiminnasta asian tutkinnan ajaksi (= lapset turvaan)
- seuran vastuuhenkilöt ottavat yhteyttä lajiliiton toiminnanjohtajaan

Seuran toimintaperiaatteet

- *suhtautuu vakavasti häirintää koskevaan yhteydenottoon*
- *valitsee vastuuhenkilöt, jotka vievät asiaa eteenpäin*
- *toimii nopeasti ja johdonmukaisesti joka suuntaan*
- *keskustelee asiasta yhteisymmärryksessä kaikkien asianosaisten kesken*
- *poistaa epäillyn kaikista seuran tehtävistä tutkinnan ajaksi*
- *viestii asiasta yhteistyössä liiton kanssa*
- *valistaa koulutuksissa ja vanhempainilloissa häirinnän ennaltaehkäisystä ja toiminnasta mahdollisissa häirintätapauksissa*

Yhteistyö liiton kanssa

- seuran yhteydenoton jälkeen lajiliiton toiminnanjohtaja tiedottaa asiasta liiton puheenjohtajaa, ja he päättävät epäillyn henkilön sulkemisesta liiton alaisesta toiminnasta toistaiseksi ajan käsittelyn ajaksi
- liiton tj ottaa yhteyttä SLU:n yhteiskuntavastuupäällikköön ja viestintäjohtajaan ennakoiden tarvittavia toimenpiteitä
- liiton tj kertoo tilanteesta Nuoren Suomen yhteyspäällikölle
- liiton tj informoi liittohallitusta ja liiton henkilöstöä tilanteesta
- liitto on jakanut SLU:n häirintäoppaan kaikkiin seuroihin kaksi vuotta aiemmin
- liitto on nostanut tietoisuutta asiasta koulutustoiminnassaan
- seura ja lajiliitto päättävät jatkotoimenpiteistään asian viranomaiskäsittelyn jälkeen. (Ks. esim. SLU:n laatima Valmentajien työsopimusmalli)

”Lajiliiton esimerkki on tärkeä. Jos liitto hyssyttelee asiaa, seurassakin hyssytellään helposti.”

Tiedote yhdessä valmiiksi

- liitto ja seura valmistelevat SLU:n tuella asiasta viestin seuran jäsenistölle (ks. TIEDOTEPOHJA)
- liitto ja seura sopivat vastuuhenkilöt, jotka vastaavat mahdollisiin yhteydenottoihin seurasta
- samalla sovitaan, millä tavoin median tulee tarvittaessa saada heti perustietoa asiasta
- yhdessä valmisteltu viesti on valmiina sähköisesti mahdollisia yhteydenottoja varten
- yhteystietorekisterit ovat kunnossa
- liitto tiedottaa tilanteesta SLU:n, Nuoren Suomen ja Olympiakomitean toiminnanjohtajia ja puheenjohtajia mahdollisten mediayhteydenottojen varalta (ks. VIESTIPOHJA)

Kuinka laajasti tiedotetaan tilanteesta tiedotteella?

Tiedotteen jakelua koskevissa keskusteluissa jouduttiin pohtimaan mm. seuraavia näkökohtia:

Vaihtoehto 1:

Tiedote kaikille yhteisön jäsenille heti ensimmäisessä vaiheessa

Laajan tiedottamisen etuna nähtiin avoimen toiminnan toteuttaminen sekä se, että viesti menee mahdollisesti heti eteenpäin halutussa muodossa. Mahdollisina uhkina taas nähtiin se, että tiedote herättää epävarmuutta muissa vanhemmissa, lapset tunnistetaan, media herää ja uutisoi epäasiallisesti, seura saa kohtuuttomasti lokaa tai epäilty tuomitaan kesken tutkinnan.

Vaihtoehto 2:

Ei laajaa tiedottamista heti ensimmäisessä vaiheessa

Tässä vaihtoehdossa mahdollisena uhkana nähtiin se, että viesti nousee esiin keltaisessa lehdistössä sen tyylillä.

Seura päätyi laajaan tiedottamiseen, sillä se halusi toimia avoimesti, vilpittömästi ja keskustelevasti, lisätä vanhempien tietoa toiminnan turvallisuudesta sekä ehkäistä huhujen, salailuepäilyjen ja virheellisten tietojen leviämistä.

Seuran mukaan vanhempien kuuluu tietää ja luottaa, että seura toimii oikein ja että lapset voivat harrastaa edelleen turvallisesti seurassa.

Keskustelutilaisuus seuran jäsenistölle

- viikon sisällä tapahtuneesta liitto ja seura päättävät yhdessä järjestää aiheesta keskustelutilaisuuden seuran jäsenistölle
- tilaisuudella halutaan syventää aiheeseen liittyvää tietoisuutta sekä seuran toimintatapoihin liittyvää keskustelua halukkaiden kanssa
- liitto lähettää kutsun (ks. KUTSUPOHJA), tiedotteen ja häirintäoppaan seuran jäsenistölle
- kutsu postitetaan maanantaina ja tilaisuus järjestetään saman viikon torstaina, millä lyhennetään riskialtista aikaa kutsun ja tilaisuuden välillä (esim. viikonlopputapahtumia)
- alle 16-vuotiaille kutsu lähtee osoitelapulla, jossa on nimi ja osoitus "Vanhemmille", muille omalla nimellä. Perheille, joissa on useampia jäseniä, kutsu menee vanhimmalle jäsenelle (isälle/äidille), eikä lainkaan perheen nuorimmille.
- tilaisuuteen osallistui n. 20 seuran jäsentä
- alustajina toimivat seuran puheenjohtaja, liiton toiminnanjohtaja ja SLU:n yhteiskuntavastuupäällikkö. Alustusten jälkeen seura kävi omaa keskusteluaan tilanteesta.
- tilaisuus rajattiin vain seuran jäsenille, millä turvattiin vanhempien rauha keskustella asioista avoimesti

Häirintää koskevan tiedotteen elementtejä

Seuraavassa on yleisiä elementtejä häirintää koskevan tiedotteen laatimiseen. Sisäinen ja ulkoinen tiedote laaditaan tapauskohtaisesti ja tarkastetaan kaikkien asianosaisten kesken.

On erinomaista, jos seura tai järjestö on ennalta varautunut kriisin mahdollisuuteen ja laatinut ohjeet tyyppillisiä kriisitilanteita varten. Kriisissä on kolme toisiinsa liittyvää periaatetta: nopeus, vilpittömyys ja pyrkimys vuoropuheluun kriisin osapuolten kanssa.

Lisätietoja: SLU:n Kriisiviestintäohjeisto

Mitä on tapahtunut?

- Seurassa on ilmennyt **epäily** nuoreen/nuoriin kohdistuneesta sukupuolisesta häirinnästä.
- Mikäli luontevaa, ilmaistaan missä yhteydessä häirintää on tapahtunut
- Häirintätapaus saatettiin seuran johdon tietoon viikon ... alussa.
- Asianosaisten mukaan häirintää voi kuvailla ... (*esim. asiattomaksi kosketteluksi ja nuorille sopimattomiksi puheiksi tai vakavaksi hyväksikäytöksi esim. raiskauksen ollessa kyseessä*).

Miten on toimittu?

- Seuran johto on toiminut asiassa nopeasti:
 - Seuran vastuuhenkilöt ovat tavanneet nuoret ja heidän perheensä ja ohjanneet heitä asian hoitamisessa viranomaisten suuntaan.
 - Vanhemmat ovat vieneet tapauksen lastensuojeluviranomaisten hoidettavaksi.
 - Seuran vastuuhenkilöt ovat olleet yhteydessä häirinnästä epäiltyyn henkilöön. Hänet on suljettu seuran toiminnasta toistaiseksi.
- Lajiliiton toimenpiteet nyt:
 - sulkenut henkilön liiton toiminnasta toistaiseksi
 - antanut täyden tukensa seurajohdolle asian hoitamisessa ja kiittää seuraa tapauksen nopeasta hoitamisesta
- Lajiliiton aiemmat ennaltaehkäisevät toimenpiteet:
 - jakanut SLU:n *Lupa välittää – lupa puuttua* -häirintäoppaan kaikille jäsenseuroilleen
 - käsittelee häirintää ohjaaja- ja valmentajakoulutuksissa
- Seura ja liitto päättävät jatkotoimenpiteistään viranomaiskäsittelyn jälkeen

Häirinnän yleisyys (ilmiön suhteellistaminen)

- Viimeisen tasa-arvobarometrin (2004) mukaan joka toinen nuori nainen ja 18 prosenttia nuorista miehistä (alle 35-v.) on kokenut seksuaalista häirintää
- Kaikessa jokapäiväisessä toiminnassa, jossa ollaan yhdessä lasten ja nuorten kanssa, ilmenee myönteisten asioiden lisäksi myös kielteisiä ilmiöitä – myös liikunnassa ja urheilussa

Liiton ja seuran suhtautuminen häirintään

- Liitto ja seura eivät hyväksy häirintää missään muodossa.
- Urheiluelämä on laajemminkin ottanut kantaa häirintään *Reilussa Pelissä*, liikunnan ja urheilun eettisissä periaatteissa. Sen mukaan liikuntaorganisaatioissa ei hyväksytä sukupuolista tai seksuaalista häirintää tai hyväksikäyttöä missään muodossa.

Vanhempien kiitos

- Vanhemmat kiittävät seuraa nopeasta toiminnasta; nuoret jatkavat harrastustaan.

Luottamuksellisuus

- Nuorten ja heidän perheidensä suojelemiseksi ja häiriöttömän viranomaiskäsittelyn varmistamiseksi henkilöiden nimiä ei voida julkistaa. Lastensuojeluasioista on tiukat vaitiolosäädökset.
- Tiedotteen vastaanottajia pyydetään ohjaamaan kaikki mahdolliset tiedustelut osoitetuille vastuuhenkilöille.

Lisätietoja:

Esim. seuran puheenjohtaja XX, yhteystiedot

Esim. järjestön toiminnanjohtaja YY, yhteystiedot

TIEDOTEPOHJA HÄIRINTÄVIESTINTÄÄN

Paikka pvm

Tiedote seuran jäsenistölle

Suomen ...liiton jäsenseurassa ...ssa on ilmennyt (*ajankohta esim. syksy*) epäily nuoreen henkilöön kohdistuneesta sukupuolisesta häirinnästä. Epäily on suljettu välittömästi seuran toiminnan ulkopuolelle toistaiseksi asian tutkinnan ajaksi.

Tapaukseen puututtiin välittömästi

Häirintäepäily saatettiin seuran johdon tietoon viikon ... alussa. Seuran puheenjohtaja XX ja koulutuspäällikkö YY tarttuivat asiaan välittömästi sulkemalla häirinnästä epäillyn henkilön seuran toiminnasta ja varmistamalla, että nuoret eivät ole vaarassa joutua toistamiseen häirinnän kohteeksi.

XX ja YY ovat käyneet tapaamassa nuorta/nuoria ja heidän perheitään ja ohjanneet heitä asian hoitamisessa viranomaisten suuntaan. Myös häirinnästä epäiltyyn on oltu yhteydessä.

XX ja YY informoivat asiasta myös ...liiton toiminnanjohtajaa ZZ:a ja puheenjohtajaa OO:a, jotka päättivät epäillyn henkilön sulkemisesta liiton alaisesta toiminnasta toistaiseksi asian käsittelyn ajaksi.

Asianosaisten kertomusten perusteella häirintää voisi kuvailla asiattomaksi kosketteluksi ja nuorille sopimattomiksi puheiksi.

Asia on annettu lastensuojeluviranomaisten hoidettavaksi

Häirintätapaus on annettu lastensuojeluviranomaisten hoidettavaksi. Seura ja liitto päättävät omista kurinpidollisista toimenpiteistään asian viranomaiskäsittelyn jälkeen. Suomen ...liitto ja seura ... eivät hyväksy häirintää missään muodossa.

Nuorten ja heidän perheidensä edun turvaamiseksi ja häiriöttömän viranomaiskäsittelyn varmistamiseksi henkilöiden nimiä ei voida julkistaa. Lastensuojeluasioista on myös erittäin tiukat vaitiolosäädökset.

Seura ja Suomen ...liitto järjestävät yhteistyössä seuran jäsenistölle keskustelutilaisuuden sukupuolisesta ja seksuaalisesta häirinnästä.

Nuorten vanhemmat kiittävät seuraa asian nopeasta käsittelystä

"Seuramme tarttui asiaan todella hyvin. Minulle ei tullut hetkeäkään sellainen olo, että asiaa ei olisi otettu vakavasti tai että en olisi uskaltanut ottaa asiaa esille", kertoo erään häirinnän kohteeksi joutuneen nuoren äiti.

"Kiitos seuralle asian tomerasta hoitamisesta. Nuoret ovat jo palanneet harjoituksiin ja harrastus jatkuu", äiti jatkaa.

Urheiluelämä on ottanut kantaa sukupuoliseen häirintään Reilu Peli -asiakirjassa

Liikuntajärjestöt ovat ottaneet kantaa sukupuoliseen häirintään urheiluelämän eettisiä periaatteita käsittelevässä Reilu Peli –asiakirjassa.

Sen mukaan liikuntaorganisaatioissa ei hyväksytä sukupuolista tai seksuaalista häirintää tai hyväksikäyttöä missään muodossa.

Lisäksi liikunnan kattojärjestö Suomen Liikunta ja Urheilu (SLU) on antanut *Lupa välittää – lupa puuttua* –oppaassa suositukset ja ohjeistukset sukupuolisen häirinnän ehkäisemiseen ja toimii seurojen ja järjestöjen tukena aiheen piirissä. Oppaassa korostetaan, että häirintään tulee puuttua välittömästi.

Mitä ...liitto on tehnyt häirinnän ehkäisemiseksi ja käsittelemiseksi?

...liitto on jakanut *Lupa välittää – lupa puuttua* -häirintäoppaan kaikille jäsenseuroilleen vuoden 2003 alussa. Liiton ohjaaja- ja valmentajakoulutuksissa käsitellään sukupuolista häirintää. Tässä tiedotteessa mainitussa häirintätapauksessa liitto on antanut täyden tukensa seurajohdolle asian hoitamisessa ja kiittää seuraa tapauksen nopeasta hoitamisesta. ...liitto pitää tärkeänä, että mahdolliset häirintätapaukset tuodaan esiin heti ja rohkeasti.

Viimeisen tasa-arvobarometrin (2004) mukaan joka toinen nuori nainen ja 18 prosenttia nuorista miehistä (alle 35-v.) on kokenut seksuaalista häirintää. Kaikessa jokapäiväisessä toiminnassa, jossa ollaan yhdessä lasten ja nuorten kanssa, ilmenee myönteisten asioiden lisäksi myös kielteisiä ilmiöitä – myös liikunnassa ja urheilussa.

"Vaikeita tilanteita tulee eteen myös jokaisen seuran arjessa. Kysymys onkin siitä, miten ongelmia käsitellään ja ehkäistään. Puuttamalla häirintään nopeasti ja varhain seura on osoittanut olevansa laatus seura", kommentoi Nelli Koivisto, SLU:n yhteiskuntavastuupäällikkö.

"Hyvän seuran tuntee juuri toimintatavoista ongelmatilanteissa", Nelli Koivisto jatkaa.

Asiaan liittyvästä kaikesta tiedottamisesta vastaavat seuran puolesta puheenjohtaja XX ja liiton puolesta toiminnanjohtaja ZZ.

Pyydämme tämän tiedotteen vastaanottajia kunnioittamaan häirinnän kohteeksi joutuneiden nuorten ja heidän perheidensä toivetta olla saattamatta tätä tiedotetta eteenpäin. Pyydämme ohjaamaan kaikki tiedustelut yllämainituille henkilöille.

XX
Puheenjohtaja
Seuran nimi
puhelin
email

ZZ
Toiminnanjohtaja
Järjestön nimi
puhelin
email

VIESTIPOHJA KOLLEGOILLE (Email)

Lähtettäjä:@liitto.fi
Lähetetty: 1.1.2010
Vastaanottaja: toiminnanjohtaja@slu.fi; pääsihteeri@noc.fi; pääsihteeri@nuorisuomi.fi
Aihe: Tiedoksi ...liitosta

Tervehdys kollegat,

Ohessa on tiedoksenne asia, joka saattaa tulla julkisuuteen lähiaikoina. Aiheeseen liittyvä yhteydenotto voi tulla teillekin ja siksi haluan tuoda asian etukäteen teidän tietoonne.

Alla oleva tiedote on ...liiton hallituksen ja tiedotteessa mainitun seuran hallituksen käsissä maanantaina (pvm). Tiistaina (pvm) tiedote on seuran jäsenistöllä (= 400 postiosoitetta). Kaikki tiedotteet teitä lukuun ottamatta kulkevat paperipostina, jotta asia ei lähde leviämään netissä erilaisille palstoille.

Asian tiimoilta järjestetään seurassa keskustelutilaisuus torstaina (pvm) klo 18ssa (paikka).

Asiaa on käsitelty hyvässä yhteistyössä SLU:n ja Nuoren Suomen kanssa.

Voitte välittää tämän viestin puheenjohtajillenne, jos katsotte sen tarpeelliseksi.

Terveisin

ZZ
Toiminnanjohtaja
Suomen ...liitto
puh.

KUTSUPOHJA HÄIRINTÄÄ KOSKEVAAN KESKUSTELUTILAISUUTEEN

Kutsu

Tule keskustelemaan siitä, miten Seura X:ssä suhtaudutaan sukupuoliseen häirintään

Aika: 1.1.2007

Paikka: Nuorisotalo X, osoite

Seura X järjestää yhteistyössä Suomen ...liiton kanssa tilaisuuden, jossa keskustellaan siitä, miten seurassamme suhtaudutaan sukupuoliseen häirintään. Tilaisuudessa esiintyvät seuran puheenjohtaja XX, ...liiton toiminnanjohtaja ZZ ja Suomen Liikunnan ja Urheilun (SLU) yhteiskuntavastuupäällikkö YY.

Tilaisuuteen on kutsuttu seuran jäsenistö vanhempineen, ohjaajineen ja valmentajineen.

Tutustu ennen tilaisuutta oheiseen SLU:n *Lupa välittää – lupa puuttua* -häirintäoppaaseen.

Lisätietoja:

XX

Puheenjohtaja

Seuran nimi

puh.

email

ZZ

Toiminnanjohtaja

Suomen ...liitto

puh.

email